

Pri. 30. *Julm 14.*

1767 42.

EXERCITATIO IVRIDICA

QVAESTIONEM CONTINENS:

*An ususfructus peculii aduentitii
liberorum, si pater bonis cessit, ad eius concursum
referri possit?*

Q V A M

ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS AVCTORITATE

P R A E S I D E

D. FRID. GOTTLIEB ZOLLERO

PANDECTAR. P. P. ECCLES. CATHEDR. NVMB. CANON.

CVRIAE IN PROVINCIA SVPREMAE, IVDIC.

LVSAT. INFERIOR. NEC NON FACVLT.

IVRID. ASSESS.

IN AVDITORIO ICTORVM

D. VIII. IVL. MDCCLXVII.

P V B L I C E P R O P O N I T

IOHANNES CHRISTIANVS SCHWENCKE

IVTERBOG. SAXO.

L I P S I A E

EX OFFICINA BREITKOPFIA.

INSTITUT FÜR HISTORISCHE LINGUISTIK

VERGLEICHENDE GRAMMATIK
DER ROMANISCHEN SPRACHEN

VON DR. phil. JOHANNES NICKL

LEHRBUCH FÜR ANFÄNGER

LEHRBUCH FÜR ANFÄNGER

LEIPZIG
VERLAG VON B. G. TEUBNER

An

*ususfructus peculii aduentitii liberorum, si pater
bonis cessit, ad eius concursum referri possit.*

§. I.

Diuersi sunt effectus potestatis patriae, quam antiquissimis, pariter quam recentioribus temporibus legum auctoritate stabilitam, et confirmatam scimus. Et quamuis Iure Romano secundum quod haec potestas *lege 3. ff. de patr. pot. propria erat ciuium*, illi enim singularem statum aliis populis non competentem, repraesentabant, praecipua, et ferme dominio familia producebat emolumenta, mutata tamen est causa recentioribus temporibus, vt effectus huius potestatis magis ad aequitatem, quam rigorem iuris accommodatus videatur. Exinde fluunt obligationes, quas parentes liberis praestant, et quae potissimum in educatione, alimentatione, et defensione consistunt, nec non officia, quae a liberis exiguntur, et reuerentiam singularem, quam lex naturae praecipit, humana confirmat pari-

A 2

terque

terque determinat, respiciunt. Et cum diuersa in multis articulis sit conditio patris et matris, illi qui est caput familiae, et rem domesticam gubernat, in compensationem onerum familiarium, quae sentit, certa, quamdiu durat potestas patria, vtilitas competit.

§. II.

Haec vtilitas, quam soli tribuimus patri, obuersatur in facultate administrandi liberorum bona, illisque vtendi cum hac nota: vt nec cautionem exigere possit filius, quae tamen alias ab iis, qui administrant bona aliena, exigi potest, nec ad rationes reddendas obligatus teneatur pater, cum non in alterius gratiam, sed suae tantum vtilitatis causa, administrationem, legibus concessam, suscipiat. Diuersa tamen bona, quae liberi possident, in considerationem sunt vocanda, cum non in omnibus, sed certis tantum vsumfructum constitutum sciamus. Hinc bona castrensia, et quasi castrensia, nec non aduentitia irregularia huc non pertinent; in prioribus enim filius pro patre familias habetur, et sic libere administrat, et acquirit, nullo patri in eo, et olim *§. I. I. Per quas personas cuique acquir.* competente iure. In posterioribus vero quamuis filius familias sub potestate patria sit constitutus, nihilominus tamen, dummodo perfectam attigerit aetatem, ex omnium consensu illi competit facultas disponendi inter viuos, imo si Nouellam CXVII. *c. I. §. I.* ad quam Doctores prouocant, consideres,

consideres, testamenti quoque factionem non esse denegandum, inuenies. Cum enim Imperator his personis in genere facultatem disponendi, quod apparet ex verbis, *quo volunt modo*, concedere voluerit, nulla datur ratio, cur testamenti factio, tanquam species dispositionis sit excludenda. Restat itaque solummodo peculium aduentitium regulare, de quo vsumfructum, ex legis dispositione prouenientem, sibi vindicare potest pater.

§. III.

Variae sunt causae ob quas patria potestas dissolui potest, et patrem, vel consentientem, vel dissentientem praesupponunt: Ad posteriorem casum pertinet potissimum virtualis emancipatio, quae equidem ex iure Saxonico formam et determinationem consequitur, at legibus Romanis non penitus est incognita. Quod si enim *legem 1. C. de patri. pat* euoluere velis, inuenies Imperatores Antoninum et Verum disceptationi Praefidis subiecisse, vtrum audiendus sit pater, qui diu passus est patrisfamilias res eius agi per eos, qui testamento matris tutores nominati fuerant et *lege 25. ff. de Adoptionib.* mentionem facit Paulus filiae, quae vt materfamilias, quasi iure emancipata vixerat: In vtraque lege vestigia tacitae emancipationis contineri, quilibet, qui duce *Celso l. 17. ff. de legib.* non sola verba, sed vim et potestatem legis tenet, sponte profiteri cogitur. Sed haec in transitu tantum dicta

sufficiant; procedamus potius ad quaestionem, cuius gratia hanc exercitationem conscripsimus: quem in finein sequentem dabimus casum.

§. IV.

Titius quem, premit inopia, a creditoribus conuenitur, vt solutionem praestet. Dum videt se in ea conditione esse positum, vt illorum desiderio satisfacere nulla ratione queat, ad euitandum maius malum bonis cedit. Existente concursu filio a tertio obuinit hereditas. Creditores eandem ad peculium aduentitium regulare referendam esse contendunt, et, vt huius substantiae vsusfructus, quem in regula percipit pater, ad massam concursus reducatur, petunt, cui tamen desiderio filius contradicit, et exceptionem deficientis iuris agendi opponit. Decidenda nunc est quaestio, vtrum creditoribus sit indulgendum, vel eorum petitio legum auctoritate destituatur.

§. V.

Negatiuam sententiam defendi posse, non exigua dantur argumenta. Ius percipiendi usum fructum peculii aduentitii, quod possident liberi, ex patria descendit potestate, et ad eius effectum refertur. Haec potestas est qualitas singularis personae competens, et hinc inde nec aliis cedi, nec ad eos transferri potest. In eo enim consistunt iura personae
cohae.

cohaerentia, vt ultra personam minime extendantur. Quis vero affirmabit, creditores patriam potestatem erga liberos exercere posse, cum tantum bona debitoris possideant, et ex illis solutionem, in quantum vires sufficiunt, exigant. Cui accedit, quod creditoribus secundum ius commune tantum competat ius in iis bonis, quae debitor tunc temporis, cum cederet bonis, possidet, id quod naturae beneficii cessionis conuenit. Debitor etenim, qui huius auxilio vtitur, mediante iurata specificatione tenetur manifestare patrimonium, vt sciant creditores, quid in bonis habeat, et ad massam concursus trahi possit. Quodsi itaque tunc temporis nondum existerat peculium aduentitium, creditoribus non competit ius illud vindicandi, multo minus ex postfacto huius substantiae, cum eius possessionem non fuerint nacti, vsumfructum percipiendi. Hac ex causa actio Pauliana tantum obtinebat circa alienationem, quam debitor bonis a creditoribus possessis, susceperat, cum eiusmodi res in dominio creditorum existentes fingerentur: Assistere et huic sententiae videtur lex 6. ff. de cess. bonor: in qua Paulus negat creditoribus circa vsumfructum, debitori post cessionem bonorum competentem, esse ius. Limitatur equidem hoc assertum per verba posteriora, *ex quo tantum percipitur, quantum ei alimentorum nomine satis est.* Sed nihil obstat. Debitor etenim, qui bonis lapsus est, tantam sentit inopiam, vt nihil habeat, unde victum, et amictum sibi possit comparare.

Vfus

Vfus fructus itaque, quem ipsi leges ex peculio aduentitio liberorum concedunt, inseruit sustentationi, et est loco alimentorum.

§. VI.

Defendere hanc sententiam negatiuam quoque videtur, quod patri vfusfructus ex voluntate eius, qui filio, vel hereditatem, vel legatum relinquit, possit adimi. *Authent. excipitur C. de bon. quae liber.* id quod glossa et alii, quos recenset *Pascalis de viribus patriae Potestatis P. I. c. 3. p. 38.* extendit ad legitimam: si nempe filio a matre, vel auia aliquid obueniatur, quamuis de hac sententia mihi nondum satis constet. Prohibitio vero illa, quatenus locum meretur, non solum expresse sed etiam tacite fieri potest, ad quam posteriorem refertur ea, quae ex coniecturata mente testatoris colligitur. Saepiuscule enim in vltimis voluntatibus obueniunt, vt mentem testatoris non ex verbis, sed ex praesumptionibus, et coniecturis interpretemur, hac ex causa legatarius, cui res aliena relicta, probare tenetur, testatorem sciuisse rem esse alienam: quia praesumimus testatorem neutiquam onerasse heredem si rei alienae scientiam habuisset. Quod si itaque Titius filio, cuius patris bona a creditoribus erant occupata, per hereditatem vel legatum prospexit, haud exigua, potius fortissima, militat praesumptio, eum non ad patrem, sed solummodo ad filium respexisse, nec voluisse, vt creditores huius bene-

beneficii fiant participes. Quicumque enim legat, de eo praesumimus, quod habeat affectum erga personam, cui hoc relinquit, cum legatum sit liberalitas et species donationis, quae ex voluntate donantis in indignum non confertur.

§. VII.

Affirmatiuam sententiam alii amplectuntur, quibus, dummodo hoc non generaliter assererent, sponte accederem. Distinguendum etenim esse censeo inter debitorem, de cuius dolo inter omnes constat, et eum, qui sine sua culpa potius casu in eam deuenit conditionem, ut bona creditoribus relinquare, et ad flebile beneficium cessionis prouocare cogatur. Indubitati nimirum est iuris, dolum sequi infamiam, quae poena ex legum auctoritate cum dolo ita est coniuncta, ut ab eo separari nulla ratione possit. Hac ex causa leges beneficium cessionis bonorum introduxerunt, ut sit scilicet differentia inter debitores, nec infamia tangat eum, cui dolus non potest imputari. Probat hoc *Iustinianus l. 7. C. Qui bon. ced. poss.* verbis: *cum etsi nihil in suo censu hi, qui in parentum potestate sunt, habeant, tamen ne patiantur iniuriam debet bonorum cessio admitti.* Confirmat adhuc clarius eandem sententiam *l. 17. C. ex quibus caus. infam. irrog.* ait enim Imperator: *Debitorum qui bonis cesserint, licet ex ea causa bonorum venierint, infames non sunt.* Ex quibus, si rite perpendantur, liquido vi contrariorum constat, debitores, quibus cessio bonorum non competit, quales

B

sunt

sunt hi, qui in dolo versantur, cum beneficia dolosis hominibus nunquam dentur, infamia tam facti, quam iuris laborare, Nulla enim datur excusatio aduersus praecepta legum ei, qui dum leges inuocat, contra eas committit, nec *leg. 37. pr. ff. de minor.* auxilium in integrum restitutionis executionibus poenarum paratum est.

§. VIII.

Infamiam quae iure contrahitur id efficere, ut tollantur dignitates, et persona omnium beneficiorum acquirendorum fiat incapax, nemo facile est, qui dubitabit. Nec deficient leges ciuiles, secundum quas infami iura ciuitatis adimuntur. Quod si earum auctoritatem sequi fas est, non immerito placet sententia, patrem, quem infamia premit, amittere patriam potestatem, cum haec sit effectus iuris ciuitatis, hac vero sublata cessat pariter adquisitio, quae ob eandem potestatem intuitu peculii aduentitii regularis competeat patri. Sed concedamus etiam patrem infamia notatum iure hodierno non ubique priuari potestate, cum teste *Menkenio in Pand. ad Tit. Ad Municipalem §. 4.* per solam infamiam ius ciuitatis quaesitum non tollatur, nihilominus tamen adhuc defendi potest sententia, in hoc casu cessare usumfructum ex peculio aduentitio prouenientem, dummodo considerare velis, esse beneficium ex legum dispositione patri competens, quod ob dolum commissum nec sibi vindicare, nec ab eius creditoribus, qui tantum ex persona debitoris adquirunt, peti queat.

§. IX.

§. IX.

Aliter vero res se habet, quoties pater sine dolo in ea constitutus est conditione, ut ad beneficium cessionis bonorum prouocare et bona sua creditoribus relinquere cogatur. In eo enim casu nulla amittit iura, sed famae potius et existimationi eius prospicere voluerunt leges. Id tantum requiritur, ut omne lucrum quod debitor iam vere percipit vel adhuc percipere potest, creditoribus bona fide cedat; Quam ob causam non solum proprietates bonorum, sed etiam ususfructus, quem leges debitori intuitu alterius substantiae tribuunt, a creditoribus iure perfecto exigere potest. Ex ea causa fructus ex dote provenientes durante adhuc matrimonio ad massam concursus pertinent, et uxori modicum quoddam, ut exinde viuere possit, relinquitur. Nec competit debitori repudiare hereditatem, quae existente concursu ad eum defertur, sed renunciatio tanquam in fraudem creditorum facta decisione Electorali XXV. de anno 1746. pro inualida declaratur. Cuius rei ratio potissimum in eo versatur, quod creditores in locum debitoris obaerati succedant, et eius personam repraesentant. Cum itaque pater, penes quem adhuc remanet potestas in liberos, administrationem et ususfructum peculii aduentitii regularis non amittat, cum cessio bonorum non sit modus dissoluendi patriam potestatem, sine dubio quoque eius creditoribus, in quos per cessionem transtulit iura, haec emolumenta competunt, hoc tamen obseruato, ut filio relinquantur

quantur alimenta, cum patri incumbat potestas, intuitu huius ususfructus, necessaria suppeditare filio.

§. X.

Confirmant hanc sententiam, et creditorum conditioni hac in parte adfistit Iustinianus in Nou. CXXXV. c. 1. ubi sequentia inuenies verba: *Praeterea si qua ipsi iura lex vel ex hereditate vel cognatorum donatione in rebus mobilibus praestet in quorum possessione nondum constitutus sit, competere tamen ipsi videantur possintque creditores vel partem ex iis, vel etiam totum colligere.* Non equidem de ususfructu peculii aduentitii expresse disponit lex, nihilominus tamen, cum adquisitio emolumentorum durante concursu patri obueniens concedatur creditoribus, non solum praesumendum, sed certe asserendum est, eundem casum sub locutione generali, qua utitur Imperator, comprehendi, cum species sub genere contineatur, imo *l. 12. ff. de legib.* omnes articuli singillatim aut legibus aut Senatusconsultis comprehendi non possint, sed cum in aliqua sententia eorum manifesta sit, ad similia procedere et ita ius dicere liceat.

V I R O
PRAENOBILISSIMO CONSVLTISSIMO
AMPLISSIMO
D O M I N O
CAROLO MAVR. LEOPOLDO
V E R D I O N,
SERENISSIMO PRINCIPI ELECTORI SAXONIARVM
A REDITIBVS PER CIRCVLVM IVTERBOCENSEM ETC.
AFFINI OPTIMO, CONSANGVINEO CARISSIMO,
FAVTORI AETATEM COLENDO

D. D. D.

IOHANNES CHRISTIANVS SCHWENCKE.

VIRI
BRAVENOBILISSIMO CONSULETSSIMO
D. O. M. I. N. O.
CAROLO MAIA LEOPOLDO
VERDION.
SERENISSIMO PRINCIPIS ELECTORIS SACCORUM
ALPHI OPTIMO, CONSANGVINEO CARISSIMO
FAVORABILITATEM COLENDO
IOHANNES CHRISTIANVS SCHWENCKE

Finter praecipua multaque beneficia, quibus in me educando, bonisque artibus imbuendo de me es meritis, imprimis sane numeranda venit cura de animi mei bonitate, quem si qua virtute ornatum sentio, non possum, quin flagrem cupiditate gratum **TIBI**, aliisque qui intelligunt, quanti in educatione iuvenum facienda sit cura recti animi, ostendendi animum meum, meumque amorem, quem erga **TE** aeternum foueo.

Quid iuuat, quaeso, pulcra corporis pollere forma, quid iuuat elegantia morum commendari, quid iuuat denique exquisitissima doctrina parare viam futurae dignitati, aut ingentes ponderare
auri

auri aceruos, nisi his fortunæ donis accedat optimum, dexteritas nempe animi atque puritas? Hanc TIBI debeo, bonum per omnem vitam, in quauis sorte inæstimabile, et in societate mortaliū rem ineffabilis commodi. Accipe igitur munusculum, sane haud comparandum TVIS de me meritis, ex integerrima autem amicitia profectum, meaeque pietatis monumentum. Addam ardentissima ad Sanctissimum Numen pro TVA vita atque felicitate vota, ut ad longissimam annorum seriem TE sospitem ac incolumem peruenire velit, inque TVA persona me patrem venerari diu liceat, quem heu! nimis praemature abstulerunt fata, cuius vero personam lubentissime ac fideliter sustinuiſti. Vale atque felicitate omnis generis fruere! Lipsiae Prid. Non. Iulii, MDCCLXVII.

ULB Halle

3

003 719 014

Pri. 30. Zulm 14.

1767, 42.

EXERCITATIO IVRIDICA

QVAESTIONEM CONTINENS:

*An ususfructus peculii aduentitii
liberorum, si pater bonis cessit, ad eius concursum
referri possit?*

QVAM

ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS AVCTORITATE

P R A E S I D E

D. FRID. GOTTLIEB ZOLLERO

PANDECTAR. P. P. ECCLES. CATHEDR. NVMB. CANON.

CVRIAE IN PROVINCIA SVPREMAE, IVDIC.

LVSAT. INFERIOR. NEC NON FACVLT.

IVRID. ASSESS.

IN AVDITORIO ICTORVM

D. VIII. IVL. MDCCLXVII.

P V B L I C E P R O P O N I T

IOHANNES CHRISTIANVS SCHWENCKE

IVTERBOG. SAXO.

L I P S I A E

EX OFFICINA BREITKOPFIA.

